

Značení obalů

Ustanovení zákona č. 477/2001 Sb., o obalech ve znění pozdějších předpisů nově zní takto:

§ 6 Označování obalů

Pokud osoba, která uvádí na trh nebo do oběhu obal nebo balený výrobek, označí na tomto obalu nebo baleném výrobku materiál, ze kterého je obal vyroben, je povinna provést toto značení v souladu s právem Evropských společenství^{9c)}.

^{9c)} Příloha č. I až VII rozhodnutí Komise 97/129/ES ze dne 28. ledna 1997, kterým se zavádí identifikační systém pro obalové materiály podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES o obalech a obalových odpadech.

Pro objasnění je třeba uvést jedno ze základních ustanovení z tohoto rozhodnutí Komise 97/129/ES.

„Rozhodnutí, zda zavést systém označování jako závazný pro některý materiál (materiály) lze přijmout v souladu s postupem stanoveným v článku 21 Směrnice č. 94/62/EC.“

Co z této úpravy tedy vyplývá? Stručně řečeno asi toto:

- a) Pokud máme v úmyslu značit obaly z hlediska použitého materiálu, měli bychom se držet číselných a písmenných symbolů obsažených v tomto Rozhodnutí.
- b) Technická norma ČSN 770052-2 byla připravena dle tohoto Rozhodnutí a proto můžeme i nadále postupovat podle ní.
- c) V neposlední řadě je však třeba uvést, že Výbor zástupců členských zemí dle článku 21 může toto kdykoliv zezávaznit i když toto ještě nikdy od roku 1997 neučinil.
- d) Z pohledu zákona o obalech již není nutné informovat spotřebitele o způsobu nakládání s obalem, protože tuto podmínku Směrnice 94/62/EC ani Rozhodnutí komise neobsahuje. **POZOR**, ovšem na ustanovení jiných předpisů, jako je zákon o odpadech, o chemických látkách či zákona o léku apod.! **Požadavky těchto zákonů je třeba dodržovat bez ohledu na to, že ze Zákona o obalech byla tato povinnost vypuštěna.**
- e) Pokud nechceme i nadále používat na obalech materiálovou identifikaci obalu či „basketbalistu (symbol postavy cosi odhazující do koše) nemohou nám již jako v minulosti býti uloženy sankce.
- f) Symbol – Anti-littering, „basketbalista“ (symbol postavy cosi odhazující do koše) se tímto vrátil zpět k původnímu užití jako osvětový symbol s významem: **Neznečišťuj životní prostředí!**

Pro úplnost této informace si dovoluujeme Vám poskytnout informace z technické normy ČSN 77 0052-2.

ČSN 77 0052-2 – Identifikační značení obalů pro následné využití odpadu z obalů

Dříve než začneme popisovat novou verzi této normy je třeba si uvědomit, že v textu celé normy byl v podstatě termín „obal“ používaný v předchozí verzi nahrazen termínem „součást obalu“. Hlavním důvodem je problematické definování obalu na rozdíl od součásti obalu.

Pozn. Pokud si představíme láhev na stolní vodu, pak pouze spojením všech součástí obalu (těla láhve, uzávěru a etikety) vytvoříme celek, který je schopen plnit funkce obalu (chrání, obsahuje, informuje apod.). Bohužel doposud mnohdy přetrvávají extrémní názory, že samostatné tělo láhve nebo samostatný uzávěr nebo dokonce samostatnou etiketu, lze považovat za obal. **Jedná se pouze o součásti, protože jednotlivě, sami o sobě neplní funkce obalu, které se něj kladou, teprve až jejich spojením obal vznikne!**

Dále již z textu normy samotné. Důležité je si v první řadě uvědomit, co je předmětem normy. Již v úvodním textu jsou uvedena dvě základní fakta.

Za první: „**Identifikační značení podle této normy se vztahuje na všechny součásti spotřebitelských obalů vyrobených z kovů, plastů a kompozitních materiálů.**“ – to znamená, že v případě těchto materiálů je tento způsob označování **POVINNÝ**.

Za druhé: „**Označování součástí spotřebitelských obalů z ostatních materiálů (papír, sklo, dřevo a textil) je dobrovolné.**“ – to znamená, že v případě těchto materiálů máme možnost volby. Buď **aplikovat** způsobem doporučeným normou **nebo využít možnosti dané normou a značení neaplikovat**, protože je typ materiálu naprosto evidentní. Materiály jako je sklo nebo dřevo spotřebitel jistě pozná. U textilních obalů by již mohl váhat, co se týče poměru přírodních materiálů k plastům. U papíru by spotřebitel také neměl váhat, avšak i tady jsou případy, že obal, který je vyroben z plastu, řada spotřebitelů považuje za papír. (např. PP – Polypropylen - sáčky od bramborových lupínků či cukrovinek se specifickou matnou aplikací potisku).

Důležitou kapitolou této normy jsou základní definice a termíny, které se v normě používají a bez jejichž znalosti bychom v systému normy „zabloudili“.

1. „**identifikační značení pro využití odpadů z obalů (dále jen identifikační značení):**

- **značení sestávající z identifikačního kódu a z grafické značky;**
- **nebo pouze z písmenného identifikačního kódu“**

Příklady:

Všechny čtyři varianty jsou významově totožné a je pouze na výrobci pro kterou se rozhodne. V tomto směru je naprostá volnost.

Důležitým v tomto směru je změkčení požadavku „**nebo pouze z písmenného identifikačního kódu**“ (pozn. který může být například vyražen spodu dna dózy nebo láhve). Rozhodně bychom se měli vyhnout např. prolisu pouze číselného kódu materiálu bez grafického symbolu a tudíž by se **neměl vyskytnout následující příklad!!**:

PET

2. „identifikační kód: číselný a/nebo písmenný identifikační kód materiálu, ze kterého je součástí obalu vyrobená.“ Norma obsahuje v přílohách číselné a písmenné kódy všech skupin materiálů. V případě, že v normě nenalezneme požadovaný materiál či jeho zkratku, doporučuje se využít označení ISO jako např. ČSN ISO 1043-1. To se týká hlavně plastů, kde se škála používaných typů neustále rozšiřuje. V případě dovozu není třeba mít obavy, že se jedná o nějaký lokální systém označování obalů. Oba typy kódů vycházejí z doporučení EC k materiálové identifikaci obalů **97/129/EC**. Je třeba si uvědomit, že toto je v podmínkách Evropského trhu dobrovolné a pouze doporučované, ale v ČR ze zákona vyžadované a to pod hrozbou nemalých pokut.

3. „grafická značka: obrazec sestávající ze tří plných šipek ve tvaru rovnostranného trojúhelníku“ Jedná se o klasickou značku „Ommius Loop“ používanou běžně pro zdůraznění toho, že materiál samotný či energii získanou jeho spálením je možno využít. Jedná se o znak obecný, pro jeho použití na obalu není tedy potřeba žádných dalších dokumentů s ohledem na autorská či licenční práva.

4. „kompozitní materiál: materiál z různých materiálových skupin (např. skupina plasty, skupina papíry a lepenka, skupina kovy, skupina sklo apod.), které nelze od sebe ručně oddělit (např. vrstvený materiál; dno, víko nebo jiná část jsou z různých, ručně od sebe neoddělitelných materiálů);

materiál sestávající z více materiálů, bez ohledu na to, zda se jedná o materiál z jedné nebo více materiálových skupin, kde jeden materiál je obsažen minimálním podílem 95% hmotnostních, se pro potřeby značení podle této normy nepovažuje za kompozitní materiál a označí se podle převažujícího materiálu (např. nádobka aerosolového rozprašovače ze skla potaženého plastem s plastovým ventilem; nádobka aerosolového rozprašovače z kovu s plastovým ventilem apod.)“

Dalším příkladem kompozitního obalu je tzv. „krabice na mléko“, „tetrapak“ – správně řečeno **nápojový kartón**, který je vytvořen z vrstev papíru, plastu a v případě trvanlivých výrobků ještě tenkou hliníkovou fólií, popřípadě ještě plastovým uzávěrem. Tyto jednotlivé materiály nejsou od sebe ručně oddělitelné.

Dalším příkladem může být materiál používaný někdy pro balení kávy či mražených výrobků, který je tvořen vrstvou plastu a vrstvou hliníku, které nejsou od sebe ručně oddělitelné.

ALE POZOR! V těchto případech se můžete setkat s tím, že to co se jeví jako „hliníkové fólie“ je pouze nástřík nebo lak! V tomto případě se tedy nebude jednat o kompozitní materiál a tento obal se označuje identifikačním značením podkladového plastu.

Dalším termínem se kterým se ve spojení s tímto můžete setkat a běžně se používá, například v předpisech IATA (předpisy pro leteckou přepravu) je termín **kombinovaný obal**. Co to je? Jak se liší od kompozitního? Právě tím, že „materiál ze kterého je obal složen z různých materiálových skupin (např. skupina plasty, skupina papíry a lepenka, skupina kovy, skupina sklo apod.) „**LZE**“ od sebe

ručně oddělit. Příkladem kombinovaného obalu může být například balení zubních past (papírová krabička + plastová tuba) nebo cereálií (papírová krabička + plastový sáček).

5. „součást obalu: část obalu, která může být oddělena rukou nebo použitím jednoduchých fyzických prostředků (ČSN EN 13193)“ Jedná se o nesmírně důležitou definici, vzhledem k tomu, že od tohoto se odvine i povinnost, kdy musíme značení aplikovat a kdy je to na naší úvaze.

Důležitou skutečností o které norma hovoří je požadavek na umístění značení na obalu, který zůstává i nadále poměrně volný a dovoluje celou řadu možností.

A. „Pro identifikační značení obalů mohou být použity různé systémy.“ Norma bere v úvahu, že kromě ní existují i další normativní systémy pro materiálové identifikace obalů či výrobků jako je EN ISO 1043-1:2000 či CR 14311:2002, které se běžně v Evropě či globálně používají. Proto je zde výslovně uvedena i ta možnost ponechat toto stávající a pouze si uvědomit zdroj tohoto způsobu označování. Je to důležité v případě, že budeme kontrolním orgánem tázání, že naše označení neodpovídá příkladům v normě, abychom uměli určit zdroj odkud bylo při označování čerpáno.

B. „Tato norma doporučuje použití systému číselných nebo písmenných identifikačních kódů a nebo jejich kombinace pro jednotlivé materiály podle příloh B až H s možným nebo nutným doplněním grafickou značkou“. Jedná se v podstatě o pokračování předchozího požadavku a zdůrazňuje, že v ní uvedený systém se **DOPORUČUJE**.

C. „Doporučuje se umístění číselného identifikačního kódu do středu a písmenného identifikačního kódu pod grafickou značku.“ I když se v tomto směru umístění písmenných a číselných kódů opět pouze doporučuje, zůstává faktem, že tento způsob je obvyklý a již dlouhodobě zažitý praxí.

D. „Identifikační značení se umísťuje přímo na součástech obalu, z nichž je obal složen, potiskem, vytlačěním nebo vyražením nebo jiným vhodným způsobem.“

E. „Identifikační značení součásti obalu lze umístit na etiketu, která je k dané součásti přiřepněna.“ V těchto bodech i nadále zůstává volnost umístění na rozhodnutí výrobce či „plniče“. I když toto bude dále rozvedeno v následující textu, vyplývá z tohoto ustanovení, že označovat materiál ze kterého je například vyrobena etiketa se může jevit jako zavádějící, protože spotřebitel by pak nebyl schopen identifikovat, zda se toto vztahuje k obalu či etiketě. Značení však musí splňovat následující:

F. „Identifikační značení musí být odolné a trvanlivé, a to i po otevření obalu.“

Nejdiskutovanější problematikou spojenou s požadavkem na označování obalů je otázka dobrovolnosti, respektive skutečnost, kdy značení musí být provedeno a kdy je možno od značení upustit, respektive které součásti obalu označovat a které ne. Mnohdy totiž by značení bylo silně zavádějící. Na rozdíl od původní verze ČSN 77 0052-2 se v této nové verzi hovoří nikoliv o obale, ale o součásti obalu.

1. „Identifikačním značením se označují součásti obalů jejichž hmotnost je větší než 5g.“ – tzn. že je nepostižitelné pokud upustíme od značení jakékoliv součásti **BEZ OHLEDU NA JEJÍ ROZMĚR**, která je lehčí než 5g. (např. sáčky, víčka, uzávěry, etikety kelímky apod.). Pokud takové značení na svých obalech máme, je to jistě v pořádku, ale pokud ne, nemusíme dodatečně označit, například etiketou apod.

2. „I když je splněna předchozí podmínka, identifikačním značením se nemusí označovat následující součásti obalů:

- etikety, štítky, visačky;
- víčka, uzávěry, zátky, záklopy, krytky;
- dávkovače, aplikátory;
- vnitřní fixační prostředky, proložky a vložky, pokud již nejsou označené například potištěním, prolisováním nebo vyražením;
- jejichž jmenovitý objem je menší nebo roven 50 ml;
- nepotištěné flexibilní (měkké) fólie, pokud nejsou označeny etiketou.“

Podstatnou změnou v tomto bodě je doplnění zásadního konstatování v úvodu tohoto bodu. Pokud některé vyjmenované součásti nespĺňují požadavek na 5g i tak se nemusí značit. Asi všichni znáte jaké problémy byly například s kovovými či plastovými uzávěry na skleněných lahvích, které se ne vždy „vešly“ do limitu 5g a pak se na etiketách skleněných láhví objevovala materiálová identifikace víčka či uzávěru z kovu nebo plastu i když spotřebiteli bylo naprosto jasné, že „tělo“ je skleněné apod.

Identifikační kódy – Plasty

Materiál	Písmenný kód	Číselný kód
Polyethylentereftalát	PET	1
Vysokohustotní (lineární) polyetylén	HDPE	2
Polyvinylchlorid	PVC	3
Nízkohustotní (rozvětvený) polyetylén	LDPE	4
Polypropylén	PP	5
Polystyren	PS	6
Ostatní		7

Identifikační kódy - Papíry a lepenky

Materiál	Písmenný kód	Číselný kód
Vlnitá lepenka	PAP	20
Hladká lepenka	PAP	21
Papír	PAP	22

Identifikační kódy - Kovy

Materiál	Písmenný kód	Číselný kód
Ocel	FE	40
Hliník	ALU	41

Identifikační kódy - Dřevo

Materiál	Písmenný kód	Číselný kód
Dřevo	FOR	50
Korek	FOR	51

Identifikační kódy - Textil

Materiál	Písmenný kód	Číselný kód
Bavlna	TEX	60
Juta	TEX	61

Identifikační kódy - Sklo

Materiál	Písmenný kód	Číselný kód
Bílé sklo	GL	70
Zelené sklo	GL	71
Hnědé sklo	GL	72

Identifikační kódy - Kompozitní materiály

U kompozitních materiálů písmenný identifikační kód sestává z písmene C, vyjadřujícího, že jde o obal z kompozitního materiálu a za lomnou čarou (/) z písmenného identifikačního kódu materiálu, jehož zastoupení v materiálovém složení (vyjádřeném plošnou hmotností) převažuje. Například písmenný identifikační kód obalů na nápoje je C/PAP, což odpovídá číselnému kódu 84, kde je převažujícím materiálem skládačková lepenka.

Materiál	Písmenný kód	Číselný kód
Papír a lepenka/různé kovy	C/*	80
Papír a lepenka/plast	C/*	81
Papír a lepenka/hliník	C/*	82
Papír a lepenka/ocelový pocín. plech	C/*	83
Papír a lepenka/plast/hliník	C/*	84
Papír a lepenka/plast/hliník/ocelový pocínovaný plech	C/*	85
Plast/hliník	C/*	90
Plast/ocelový pocínovaný plech	C/*	91
Plast/různé kovy	C/*	92
Sklo/plast	C/*	95
Sklo/hliník	C/*	96
Sklo/ocelový pocínovaný plech	C/*	97
Sklo/různé kovy	C/*	98

POZNÁMKA 1

*) Písmenný identifikační kód materiálu převažujícího svou plošnou hmotností.

POZNÁMKA 2

Při posuzování kompozitního materiálu nemusí být dodrženo pořadí jednotlivých materiálových vrstev tak, jak je přiřazeno k číselnému identifikačnímu kódu. Stejný číselný identifikační kód lze uvést u kompozitních materiálů i v případě, že se některá z vrstev v obalovém materiálu opakuje. Například kompozitní materiál ve složení plast/hliník/plast lze také zařadit pod identifikační číselný kód 90.

POZNÁMKA 3

Materiál nebo součást obalu sestávající z více materiálů, kde jeden materiál je obsažen minimálním podílem 95 % hmotnostních, se pro potřeby značení podle této normy nepovažuje za kompozitní materiál a označí se podle převažujícího materiálu. (Například nádobku aerosolového rozprašovače ze skla potaženého plastem s plastovým uzávěrem není nutné značit. Označení součástí spotřebitelských obalů ze skla je dobrovolné).

Podle zákona č. 22/1997 Sb. smějí být české technické normy rozmnožovány a rozšiřovány jen se souhlasem Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ)

Adresa, na kterou můžete zasílat objednávky a kde získáte informace o prodeji norem ČSN:

Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ)

Biskupský dvůr 5

Praha 1

telefon: 221 802 802

Více informací na: http://www.unmz.cz/cz/50/externi_distribuce.htm

Konzultace ohledně **značení obalů** nebo **splnění podmínek uvedení obalu na trh** Vám poskytne manažer klientského oddělení EKO-KOM, a.s.:

Zbyněk Kolář

tel. číslo: 729 848 460

e-mail: kolar@ekokom.cz

Další informace naleznete na www.ekokom.cz.

ZAPOJENÍ DO SYSTÉMU EKO-KOM +420 729 848 445, +420 261 176 256 +420 729 848 446, +420 261 176 285 hribalova@ekokom.cz	FAKTURACE, URGENCE PLATEB +420 729 848 450 +420 729 848 451 tlaskova@ekokom.cz
EKO-KOM, a.s. klientské oddělení Na Pankráci 1685/17, 140 21 Praha 4 Česká republika fax: +420-729 848 439, +420-261 176 274, -239 e-mail: info@ekokom.cz www.ekokom.cz	
EVIDENCE OBALŮ, VÝKAZY O PRODUKCI OBALŮ +420 729 848 431 +420 729 848 430 brousilova@ekokom.cz	POŽADAVKY NA OBALY UVÁDĚNÉ NA TRH, ZNAČENÍ OBALŮ +420 729 848 460 kolar@ekokom.cz